

ELÄMÄJULKAISEMINEN

– OMAELÄMÄKERRALLISTEN TRADITIOIDEN KUOPUS

Sari Östman

Kertomuksia jokapäiväisestä elämästä on julkaistu internetissä noin vuodesta 1995 lähtien, ja niiden suosio kasvaa edelleen. Verkkopäiväkirjoiksi kutsuttuja julkaisuja on esiintynyt ensin kotisivuilla, myöhemmin blogialustoilla. Omaelämäkerrallisessa perinteessä niitä on tarkasteltu pääasiassa fyysiseen päiväkirjaan rinnastaen. Arjen verkkokertomukset ovat kuitenkin muutenkin kyseessä on laajaan toimintaympäristöön, *elämäjulkaisemiseen*, kuuluva käytäntö, joka on yleistynyt 2000-luvulla ja kasvaa jatkuvasti. Uudella käsitteellä tarkoitan niitä käytäntöjä, joissa yksityishenkilöt julkaisevat omasta tahdostaan jokapäiväisen elämänsä tapahtumia internetissä. Elämäjulkaisija voi edustaa mitä tahansa ikä- ja sosiaaliluokkaa tai yhteiskunnallista ryhmää. Olennaista on se, että julkaisun sisältö käsittelee julkaisijaa ja hänen arkeaan.

Arjella tarkoitan tässä kotia, perhettä, työtä, ajanvietteitä, ajatuksia – niitä päivittäisen inhimillisen elämän asioita, joiden kirjo historioitsija Taina Syrjämään mukaan helposti ”lipuu pois käsistämme – ainakin näennäisesti – tavoittamattomiin” (Syrjämä 1999, 5). Syrjämän käsitys arjesta on lyyrisempi kuin esimerkiksi Eeva Jokisen, joka liittyy siihen rutiinit, tuttuuden, kodintunnon ja tavanomaisuuden, vaikka myöntääkin arjen mieluusti pakenevan määritelmiä. (Jokinen 2005, 7–33.) Toki arki on sitä kaikkea, mutta en silti halua erottaa siitä täysin juhlahetkiä ja muita poikkeamia rutiinista: mikä tekee rutiinista tavanomaista toistoa, elleivät juuri poikkeamat? Ne määrittävät arjen rajoja siinä missä toistuvat päivittäiset toiminnotkin. Lisäksi niillä on merkittävä osa arkielämässä: niitä suunnitellaan, odotetaan ja muistellaan. Internetin julkaisuteknologiat mahdollistavat tämän itsestään selvän ja kuitenkin vaikeasti määriteltävän arjen lähes reaaliaikaisen dokumentoinnin, reflektoinnin ja säilyttämisen. Arki ja sen intiimi kotoisuus eivät enää liu’u luotamme vaan ovat yhä useamman tavoitettavissa välitettyinä kokemuksina, elämäjulkaisuuksina.

Artikkelissani pohdin internet-elämäjulkaisemiselle ominaisia elementtejä. Kysyn, *miten toiminta sijoittuu omaelämäkerrallisten käytäntöjen kenttään ja millaisia ominaispiirteitä sillä on*. Aloitan tarkasteluni kirjallisista julkaisuista, joihin myös aiempi tutkimus painottuu, ja etenen visuaalisiin, audiovisuaalisiin ja leikillistä vuorovaikutusta hyödyn-

täviin julkaisuihin. Nämä ovat ainakin tällä hetkellä selkeimmin elämäjulkaisemisen mahdollistavat internet-toiminnan muodot. Olen alustavasti tarkastellut 20 kirjallista julkaisua (10 naista ja 10 miestä), kahta videojulkaisua, 20 *IRC-galleria* -profiilia ja kymmentä *Facebook* -profiilia, joista nostan tässä esiin yksittäisiä esimerkkejä.

Julkaisuaineiston olen valinnut satunnaisotannalla *Blogilistan* Elämä, arki-kanavalta, gallerian ”satunnainen” -painikkeella ja *Facebookissa* oman ystäväpiirini ystäväistä siten, että kaikki havainnoidut julkaisijat ovat itselleni vieraita. Lopullisessa otannassa olen tehnyt valintoja jättäen pois julkaisut, jotka eivät sovellu elämäjulkaisemisen määritelmään ja siten, että sukupuoli ja ikäryhmät ovat mahdollisimman tasapuolisesti edustettuina. Tasapuolisuutta olen tavoitellut siksi, että arkipuheessa ”nettipäiväkirjailua” pidetään edelleen helposti nuorten naisten toimintana: todellisuudessa ikäjakauma on hyvin laaja, ja molemmat sukupuoli hyödyntävät kaikkia tässä käsiteltyjä julkaisutekniikoita. Havainnoimani aineisto on kenen tahansa verkon käyttäjän nähtävissä (*Facebookissa* tosin vaaditaan palveluun rekisteröityminen) ja siis julkista materiaalia, mutta elämäjulkaisijoille itselleen heidän tuottamansa sisällöt ovat hyvin henkilökohtaisia. Siksi olen kysynyt luvat julkaisujen käyttöön. Eettisten kysymysten vuoksi en myöskään julkaise kuvamateriaalia. Viitatus sisällöt ovat kuitenkin löydettävissä url-osoitteiden perusteella tai hakemalla palvelun sisältä julkaisijanimellä.

Verkkojulkaisujen lisäksi olen hyödyntänyt vuonna 2007 keräämiäni sähköpostikirjoitelmia, joiden aiheena olivat suomalaisten naisten verkkopäiväkirjat. Vastaamaan kutsumani bloggaajat olivat kaikki naispuolisia, ja olen koodannut tässä esimerkkeinä käyttämäni vastaukset syntymävuoden mukaan siten, että esimerkiksi N1947 tarkoittaa vuonna 1947 syntynyttä vastaajaa. Muita julkaisijoita tarkastelen heidän julkaisijanimillään, *Facebook*-profiilit olen koodannut nimikirjaimien ja iän mukaan siksi, että kyseessä on oikeilla nimillä käytettävä mutta vain rekisteröityneille käyttäjille näkyvä palvelu.

Tarkastelen aineistoani digitaalisen kulttuurin tutkimuksen näkökulmasta. Kyseessä on monitieteinen humanistinen tutkimusala, joka hyödyntää muun muassa historian-, kirjallisuuden-, taiteen- ja mediatutkimuksen metodeja ja näkökulmia (Koskimaa 2007, erit. 79–80). Digitaalisen kulttuurin tutkimuksessa on huomattava, että pääasiallinen tutkimuskohde on teknologian käyttäjä ja käyttökulttuurit, ei teknologia itsessään. Vaikka olen valinnut aineistooni tiettyjä internet-julkaisutekniikoita, kohteena ovat käyttäjät ja heidän toimintansa. En siis tarkastele blogeja, gallerioita tai yhteisöpalveluja julkaisualustoina tai internet-palveluina. Olen kiinnostunut elämäjulkaisemisesta toimintana ja omaelämäkerrallisen tradition uutena osana. Puhuessani *teksteistä* tarkoitan monilla eri tekniikoilla tuotettuja mediatekstejä; kirjoitetun sanan lisäksi termi merkitsee siis kuvaa, videota ja eri hypertextin muotoja.

MIKSI ELÄMÄJULKAISEMINEN?

Elämäjulkaisemisen hahmottelu on parasta aloittaa *verkkopäiväkirjoista*, joita 1990-luvun jälkipuoliskolla kirjoitettiin kotisivujen yhteyteen; myöhemmin julkaisua helpottamaan

tulivat blogipalvelut. Kotisivuja on Suomessa tutkittu melko vähän. Esimerkiksi Susanna Paasonen on kuitenkin löytänyt niistä samoja elementtejä, joita tutkin: leikillisyyttä, perheiden intiimejä hetkiä, arkea ja juhlaa. Paasonen näkee henkilökohtaisten kotisivujen – erotuksena ammattimaisista – olevan identiteettityötä ja ”ikään kuin tirkistystä yksityisiin tiloihin ja tapahtumiin”. (Paasonen 2002, 94–126; Paasonen 2003, passim.) Tieteellinen ja yhteiskunnallinen kiinnostus tällaista jokamiehen ja -naisen verkkojulkaisemista kohtaan on kuitenkin kasvanut blogien myötä, kun julkaisijoiden määrä on moninkertaistunut. Blogien perimmäistä olemusta ovat pohtineet useiden muiden muassa mediatutkijat Geert Lovink (2007) ja José van Dijck (2004), kielen ja informatiikan tutkija Susan Herring kumppaneineen (2005) sekä Suomessa ensimmäisinä Kimmo Vuorinen (2005) ja Jere Majava (2006). Mainituista Lovink on tunnettu erittäin kriittisestä suhtautumisestaan blogien nopeasti kasvaneeseen suosioon: hän näkee ”jokanaisen ja -miehen” verkkojulkaisemisen lopun alkuna, joka johtaa internet-sisältöjen ja -kulttuurien rappioitumiseen.

Susan Herring ja kumppanit puolestaan näkevät blogit eräänlaisena siltana useiden genrejen välillä. Tämä vaikuttaa kannanotolta keskusteluun siitä, palautuvatko blogijulkaisut parhaiten päiväkirjoihin, kolumneihin vai kenties radiolähetyksiin. (Herring ym. 2005, 142–171.) Oman näkemykseni mukaan *blogi*, alun perin *weblog*, on tietyn internet-teknologian nimitys. Itse julkaisut kuuluvat teemojensa ja sisältöjensä perusteella useisiin eri genreihin ja ilmaisun traditioihin. Teknologia ja sen käyttökulttuurit toimivat vuorovaikutuksessa, muokaten toinen toisiaan (Multisilta ym. 2007, 6–18). Mikäli blogeille julkaisualustana halutaan etsiä historiallista jatkumoa, voidaan tarkastella esimerkiksi sadan vuoden takaisia käsinkirjoitettuja lehtiä, joissa tuon ajan työläis- ja opiskelijanuoret saivat kirjallisen ”äänen”. Näillä lehdillä oli myös vahva sosiaalinen tehtävä, sillä kirjoittajat kommunikoivat keskenään omien tekstiensä välityksellä. Ne voidaan myös blogitekstien tavoin osoittaa liikkuviksi kirjallisen lisäksi suullisen perinteen alueella. (Salmi-Niklander 2004, erit. 42–47.) Tässä yhteydessä olen kuitenkin kiinnostunut pääasiassa sisällöistä; siitä, mitä internet-julkaisevat yksityishenkilöt *tekevät*.

Hyvin usein verkkopäiväkirjat vaikuttavat toimivan ”helppona” aineistona tiettyihin erityisteemoihin fokuoituneelle tutkimukselle. Erityisteemoilla tarkoitan esimerkiksi etnologi Ann-Charlotte Palmgrenin opinnäytteessään käsittelemiä naisidentiteettejä (Palmgren 2003). Vastaavaa tutkimusta on kansainvälisellä kentällä tehnyt muun muassa Elvira Prior (2005). Eritoten opinnäytteissä, joita on vielä suuri osa kotimaisesta aiheen tutkimuksesta, verkkopäiväkirjat liitetään melko itsestään selvästi osaksi paperipäiväkirjan ja erityisesti *journal intime*n traditiota. Päiväkirjan jaon raportoivaan (*journal externe*) ja henkilökohtaiseen (*journal intime*) on alkujaan tehnyt Georges Gusdorf vuonna 1948. Raportoiva, usein temaattinen päiväkirja tähtää objektiivisuuteen, historiallisesti arvokkaiden tapahtumien tallentamiseen jälkipolville. *Journal intime* taas on itseanalyttinen, pääasiassa kirjoittajalle itselleen osoitettu ja kiinnittyy henkilökohtaisen olemassaolon kysymyksiin. (Gusdorf 1948, 39–42.) Blogien runsas käyttö feministisesti painottuneessa tutkimuksessa voi johtua juuri tästä rinnastuksesta intiimiin päiväkirjaan. Onhan intiimin päiväkirjan, *diaryn*, perinne erityisesti naisten itseilmaisun perinnettä (esim. Leskelä-Kärki 2006, 77; Makkonen 1997,

236). Verkkopäiväkirjat sen enempää kuin intiimi paperipäiväkirja eivät kuitenkaan ole yksinomaan naisten harraste, vaikka he ovatkin selvä enemmistö. Miesjulkaisijoita on, samoin kuin niitä, joiden sukupuoli ei käy suoraan ilmi.

Valtaosassa tutkimusta ei juuri ole problematisoitu näiden julkaisujen päiväkirjamaisuutta. Julkisuuslähtökohta ja sosiaaliset aspektit – kommentointi, linkittäminen, ”sisäpiirit” – on kyllä huomioitu (katso esim. Vuorinen 2005; Majava 2006), mutta niiden on lähinnä katsottu venyttävän ”yksityisen genren” rajoja (esim. McNeill 2004). Myös muun muassa kirjallisuudentutkija Miia Votka liittyy tutkimuksessaan verkkopäiväkirjat itsestään selvästi osaksi päiväkirjagenreä (Votka 2005, 221–225). Arkipäivää kuvaavien verkkojulkaisujen yhteydet päiväkirjan ja eräiden muiden omaelämäkerrallisten ja kansanihmisten julkaisukäytäntöjen perinteisiin ovat kiistämättömiä. Esimerkiksi sosiaalishistorioitsija Kaisa Kauranen kutsuu *kansankirjoittajiksi* itseoppineita rahvaan edustajia, joiden tekstejä on löydettävissä jo 1700-luvulta alkaen. (Kauranen 2006, 2–3.) Kirjallisuudentutkija Anna Makkonen on tutkinut ja julkaissut tällaisten henkilöiden omaelämäkertoja (Makkonen 2002 ja 2005). Näissä teksteissä on samaa puheenomaista kerronnallisuutta kuin tutkimissani julkaisuissakin, jotka usein pyrkivät tyylyttelyyn ja hyvän tarinan rakentamiseen mutta voivat toisaalta olla kieliopillisesti viimeistelemättömiä tai luonnosmaisia. Kirsti Salmi-Niklanderinkin (2004) tarkastelemat käsinkirjoitetut lehdet olivat mahdollisia julkaisualueita tällaisille kansankirjoittajille.

Arjen verkkojulkaisut eivät kuitenkaan palaudu ainoastaan päiväkirjaan sen enempää kuin mihinkään muuhunkaan omaelämäkerralliseen traditioon yksin. Näiden julkaisujen erikoisominaisuudet luovat niille itsenäisen aseman omaelämäkerrallisen kerronnan ja esittämisen traditiossa. Reaaliaikaisuudessaan ne yhdistävät mennyttä, nykyhetkeä ja tulevaa saumattomaksi kokonaisuudeksi. Aiempien vuosikymmenien ja -satojen kansankirjoittajien tekstien julkaiseminen oli paljolti riippuvaista esimerkiksi kerääjistä tai lehtien päätoimittajista. Internetin välityksellä kirjoittaja voi itse päättää, onko hänen tekstinsä julkaisukelpoista; standardit ovat matalat. Myös julkisuuden tasoa voi säännellä valinnoilla, muokkaamisella ja teknisillä asetuksilla. Arjen verkkoesitykset ovat *elämäjulkaisuja*. Kyseessä on yläkäsite, jonka kuvaamaan toimintaympäristöön sijoitan jatkossa myös muita kuin kirjallisia julkaisuja: useimmat blogit sisältävät jo muutakin materiaalia kuin kirjoitettua tekstiä, galleristit ja videojulkaisijat kertovat elämästään ja rakentavat minäkuvaansa pääosin visuaalisesti ja *Facebookin* kaltaiset hybridisiksi rakennetut alustat tarjoavat näitä ja uusiakin mahdollisuuksia elämäkerrontaan ja identiteettityöhön.

Vaikka aiempi tutkimus on kyseenalaistanut arjesta kertovien verkkojulkaisujen päiväkirjamaisuutta vain vähän, samansuuntaisia ajatuksia on esitetty aiemminkin. Lähelle omaa näkemystäni tulee hollantilaisen mediatutkijan José van Dijckin lanseeraama käsite *lifelog*, elämäloki. Van Dijck tekee eroa päiväkirjan ja lifelogin välille, vaikka onkin valmis myöntämään niiden samankaltaisuudet. Hänen mukaansa eronteko tapahtuu erityisesti yksityisen ja julkisen välisen suhteen perusteella. (van Dijck 2004.) Van Dijckin termi viittaa suppeammin kirjallisiin blogeihin, kun taas elämäjulkaiseminen pyrkii kattamaan muutkin omaelämäkerralliset internet-sisällöt. Esimerkiksi Andreas Kitzmann rinnasti kirjallisia internet-julkaisijoita ja web-kameralla

elämäänsä verkkoon välittäviä henkilöitä jo vuonna 2003 (Kitzmann 2003, 48–65). Useimmiten tutkimus kuitenkin on keskittynyt yhdyntyyppiseen julkaisemiseen kerrallaan. Suomalainen tutkimus ei myöskään ole vielä suuremmin paneutunut muihin kuin kirjallisiin internet-elämiin, vaikka visuaalisten ja hybridisten muotojen suosio on selvästi lisääntymässä.

ELÄMÄJULKAISUJEN PAIKKA OMAELÄMÄKERRALLISESSA PERINTEESSÄ

Kirjallisuudentutkija Tero Norkola on tarkastellut 1990-luvulla keräämiään tavallisten ihmisten päiväkirjoja, jotka hän lukee omaelämäkerralliseen kirjallisuuteen. Eräät hänen esittämänsä määritelmät, kuten kronologisuus, elämäkeskeisyys, arjen yksityiskohtiin keskittyminen ja ei-fiktiivisyyden oletus, pätevät myös internetin elämäjulkaisemiseen. (Norkola 1995, 112–113.) Norkolan aineiston tavoin elämäjulkaisut ovat sisällä arjessa ja tulevat tyyliltään lähelle puhuttua kieltä. Norkolan artikkeli kuitenkin tuo esiin myös van Dijckin (2004) huomioiman merkittävän tekijän: 1900-luvun ei-julkista elämää elävien yksityishenkilöiden päiväkirjoja ei ole tarkoitettu julkaistaviksi. Ne on kirjoitettu itselle ja niissä pohditaan arjen tapahtumien rinnalla asioita, ”joista [kirjoittaja] ei voi luotettavan kumppanin puutteessa puhua” (Norkola 1995, 125). Kirjallisuudentutkija Anna Makkonen tosin huomauttaa, että kautta aikain läheiset ovat tienneet päiväkirjanpitäjän toiminnasta. Hänen mukaansa päiväkirjan yksityisyys on tarkoittanut pikemminkin lukijoiden valikoimista kuin täydellistä salassapitoa. (Makkonen 2000, 235.) Käsitteellä päiväkirjan salaisuudesta tarkoitankin tässä lähinnä 1900-luvulla syntynyttä ja vielä vuosituhannen vaihteessa vallinnutta arkiymmärrystä.

Tarkimminkin lukitulle ja piilotetulle päiväkirjalle on ominaista lukijan mahdollisuuden tunnistaminen, jopa hyväksyminen esimerkiksi kuvitteellisen vastaanottajan luomisen kautta (esim. Norkola 1995, 124). Tämä vastaanottaja voi kuitenkin olla myös oma tuleva itse (Norkola 1996, 38–39). Miia Vatka huomauttaakin, että *journal intime* on ensi sijassa kirja itsestä itselle: sen päätarkoitus on oman itsen etsintä ja tarkkailu – identiteetin luominen ja ylläpito (Vatka 2005, erit. 52–57). Sama vaikuttaa pätevän elämäjulkaisuihin, jotka kantavat myös muita Vatkan esittämiä motiiveja, kuten tapahtumien tallentaminen, itseterapia ja kirjalliset ”sormiharjoitukset” (Vatka 2005, 75–128). Hyväksymisen sijasta ne kuitenkin suorastaan kutsuvat lukijoita (vrt. yllä). Tämä lähtökohtaisesti avoin, itse valittu julkisuus erottaa elämäjulkaisut päiväkirjan kaikkein intiimeimmistä lajeista. Elämäjulkaisijat tiedostavat usein tämän eron hyvinkin vahvasti. Joidenkin mukaan heidän päiväkirjallaan ja verkkojulkaisullaan ei ole mitään yhteistä: ”Päiväkirjaan kirjoitan arkaluontoisia asioita, joita ei tulisi mieleenkään puhua kenellekään.” (N1974.)

Verkkopäiväkirjoja – ja muitakin elämäjulkaisuja – on oikeastaan kolmenlaisia. Miia Vatka esittää kysymyksen, voiko eri päiväkirjatyypeillä olla erilaisia yksityisyyden tasoja (Vatka 2005, 17). Yksityinen ja julkinen hahmottuvat helposti dikotomiaksi, jossa jokin on joko yksityinen tai sen vastakohtana julkinen. Mieluummin ajatteli-

sin niiden suhdetta juuri Vatkan kysymällä tavalla, eri tasojen ja henkilökohtaisten kokemusten kenttänä. Mikä yhdelle on riittävää yksityisyyttä, on toiselle kiusallisen huomion kohteena olemista; toinen ei koe ongelmaksi seksielämästään kertomista keskustelupalstalla ja toiselle se on asia, josta puhutaan vain kumppanin kanssa. Kun julkisuus yhdelle merkitsee satoja lukijoita, toiselle se on tieto siitä, että kuka vain *voi* nähdä tekstin. Tällaisten henkilökohtaisten kokemusten perusteella verkkokirjoittaja tekee päätöksen siitä, kuka voi nähdä hänen tuotoksensa.

Päiväkirja ajatellaan usein salaisten muistiinpanojen kokoelmaksi. Kiinteimmin tällaiseen käytäntöön kiinnittyvät muilta lukijoilta salasanan tai ”virtuaalilukon” avulla täysin suljetut verkkotekstit. Niitä en lue elämäjulkaisuiksi. Rajatun yleisön verkkopäiväkirja tai *Facebook*-profiili taas on eräänlainen ”puolimatkan krouvi” – tekstejä saavat lukea ne, jotka julkaisija katsoo luottamuksensa arvoisiksi. Tällaisen verkkotekstikokoelman voi selkeimmin katsoa varhaisen *journal intimen* traditioon kuuluvaksi – 1700- ja 1800-luvuilla intiimejä muistiinpanoja luettiin esimerkiksi perheen keskuudessa (Vatka 2005, 55). Varsinaisia elämäjulkaisuja ovat määritelmäni mukaan ne sisällöt, joita voi seurata kuka tahansa internetin käyttäjä. Kirjallisessa muodossaan nämä voisi teknisesti luokitella raportoiviksi *journaliksi*, mutta sisällöltään ne ovat enemmän *diaryja* – itsereflektiivisiä, intiimeihinkin asioihin pureutuvia, tunnustuksellisia ja pohdiskeluvia julkisesti yksityisiä tekstejä (*journal*- ja *diary* -termien erosta ks. esim. Vatka 2005, 53–54). Lähes kaikki julkaisut käsittävät vähintään kahdentyyppisiä tekstejä: useimmat julkaisijat käyttävät joskus salasanoja ja lukitsemismahdollisuuksia. Elämäjulkaisija luo jatkuvasti rajoja sille, mitä ja miten hän itsestään julkaisee, vaikka menettääkin osan kontrollimahdollisuuksistaan kerran tekstin julkaistuaan.

Eilen juteltiin lasten kanssa mielipiteistä [...] että jokaisella on oikeus omiin mielipiteisiinsä. [...] Ja tytöt rallattivat iloisesti: ”Minä olen oikeassa, sinä olet oikeassa, me molemmat ollaan oikeassa.” Ainakin se ongelmatilanne ratkesi. Oikeassa olemisen pakko. Oman mielipiteen voimakas julistus. Oma tapa tehdä ja ajatella. (Catariina 5.7.2008.)

Yllä lainaamani *Angorina* -blogi (<http://angorina.vuodatus.net/>) on tyypillinen 2000-luvun kirjallinen elämäjulkaisu. Se kertoo elämästä ”äitinä, sijaisäitinä, mummina ja käsityöryhtäjänä” ja sisältää ”pieniä hetkiä ja ajatuksia”. Catariina ei ole ammattikirjoittaja vaan ”kuka tahansa”, kuten useimmat elämäjulkaisijat. *Angorina* on myös tietoisesti tarkoitettu kenen tahansa kiinnostuneen seurattavaksi. Toki muukin omaelämäkerrallinen toiminta on tietoista. Erityisesti varsinaisen omaelämäkerta on tarkoitettu julkiseksi tavalla, jota voi verrata elämäjulkaisemiseen. Sille on kuitenkin ominaista sijoittuminen tietyille ajanjaksolle: esimerkiksi Tuija Saresman mukaan se keskittyy usein johonkin teemaan ja sillä on alku, keskikohta ja lopetus, jossa myös arvioidaan kerrottua. Perinteinen, menneisyyteen katsova omaelämäkerta pyrkii olemaan selkeä, jatkuva kokonaisuus. (Saresma 2007, 68–70.) Sellaisena se vertautuu paremmin yhteen teemaan keskittyviin verkkojulkaisuihin (esim. avioeroproessi tai sairauskertomus). Elämäjulkaisu puolestaan koostuu usein lähes reaaliaikaisista

fragmenteista, jotka milloin hyppivät elämänalueelta toiselle, milloin taas keskittyvät pitkäänkin kuvaamaan yhtä tapahtumaprosessia.

Saresma korostaa omaelämäkerran jatkuvuutta, mutta esimerkiksi sosiaalipolitiikan tutkija Anni Vilkkö hyödyntää omaelämäkertureita tutkiessaan tilkkutäkin metaforaa ja huomioi useiden kirjoittajien itsekäin käyttävän vastaavia vertauksia (Vilkkö 1997, 14–21). Omaelämäkerrallisia sisältöjä on siis ennenkin käsitelty fragmentaarina, tajunnanvirtamaisina kokoelmina. Neljän eri kirjailijan teosten omaelämäkerrallisia elementtejä tutkinut Päivi Kosonen puhuukin epäjatkuvista omaelämäkertoista tai *omaelämäkertafragmenteista*, joiden katsoo jatkumollisen autobiografian rinnalla olevan toinen modernin elämäkirjoittamisen tapa: siinä ”muistot ja anekdootit pyritään jättämään irrallisiksi, vaille viimeisen merkityksen ja elämäntotuuden sinettiä” (Kosonen 2000, 20). Kuvaus muistuttaa suuresti elämäjulkaisujen – eikä välttämättä vain kirjallisten – yksittäisiä sisältöfragmentteja. Kososen tutkimus kohdistuu tunnettujen kirjailijoiden julkaistaviksi tarkoitettuihin teksteihin. Tänä päivänä julkisuus ei ole vain arvostettujen taiteilijoiden saavutettavissa vaan kuka tahansa voi valita sen. On kuitenkin huomattava, että Kososen aineistot on kirjoitettu fiktioksi, kun taas elämäjulkaisuilta odotetaan ”rehellisyyttä”, todella elettyjen arjen kokemusten kuvaamista kokijan itsensä näkökulmasta.

Elämäjulkaisut ovat siis fragmentaarisia yksittäisten päivitysten sisällä. Yksi katkelma voi käsitellä useita eri teemoja. Samoin peräkkäiset tekstit voivat olla toisistaan täysin irrallisia. Sirpaleinen kuva kuitenkin täydentyy jatkuvammaksi kokonaisuudeksi, kun lukija tutustuu julkaisun kaikkiin sisältöihin. Näiltä ominaisuuksiltaan elämäjulkaisu lähestyy kirjettä, mutta vastavuoroisuus on erilaista. Muutaman lauseen kommentit useilta lukijoilta ja muissa julkaisuissa viittaaminen tuskin vertautuvat henkilökohtaiseen kirjeenvaihtoon. Kirjeen konventioista kirjoittanut kirjallisuudentutkija Kirsi Tuohela lukee niihin muun muassa vastaanottajan tervehtimisen ja terveiset tämän läheisille. (Tuohela 2008, 38–40.) Elämäjulkaisijakin puhuttelee usein yleisöjään, mutta yleisluontoisesti.

Osa elämäjulkaisemisesta on mediateksteiksi tuotettua muistitietoa. Suomalainen muistitietotutkimus nimenomaan liittyy käsitteeseen *oral historyn*, suullisten aineistojen, lisäksi myös kirjoitetut muistitietotekstit. Muistitietoa ovat siis muistelupuheen lisäksi kirjalliset muistelut, kuten muistelmat, omaelämäkerrat tai kilpakirjoitukset. Kulttuurien tutkija Outi Fingerroosin ja folkloristi Riina Haanpään mukaan muistitieto lähteenä tuo esiin muistelijan näkökulman menneisiin tapahtumiin. (Fingerroos & Haanpää 2006, 27–28). Tätä korostaa myös Ulla-Maija Peltonen huomauttaen, että muistitieto kertoo yksilölle merkittävistä asioista; se tuottaa sellaisia tulkintoja, joita ei löydy muualta. (Peltonen 2000.) Sen ”totuus” on muistelijan antamissa merkityksissä enemmän kuin konkreettisissa tapahtumissa. (Fingerroos & Haanpää 2006, 33.) Kuten muistitieto, elämäjulkaiseminenkin on sekä yksilöllistä että toimintana sosiaalista (ks. esim. Korhokangas 2006, 126–132).

Elämäjulkaisijat kertovat usein muistellen esimerkiksi lapsuudestaan tai lähimenneisyyden tapahtumista. Reaaliaikaisemmilla sisällöillään elämäjulkaiseminen kuitenkin jo pakenee määrittelyä muistitiedoksi, joka tosin on folkloristi Taina Ukkosen mukaan usein paitsi menneen ikuistamista ja sosiaalista toimintaa myös ajanvietettä

tai luovan kertomisen harjoittelua – aivan kuin elämäjulkaiseminenkin. Muistelemisen eri muodoissaan kuitenkin keskittyy enemmän menneen mieleen palauttamiseen ja ”muistamaan oikein”, siis oikein siinä mielessä kuin kertoja muistaa kokeneensa. (Ukkonen 2000b.) Elämäjulkaisijat kertovat myös menneestä, mutta lisäksi he elävät nykyhetkeä ja suuntaavat ajatuksensa tulevaan, kuten Merten (<http://merten.kapsi.fi/>) onnistuu tekemään yhtä aikaa kolmessa virkkeessä:

Kaksi päivää Ropeconia takana, mahdollisesti yksi vielä edessä – perjantaina ja lauantaina seurailin ohjelmaa, nyt sunnuntaina käynemme paikalla perheen kanssa. Lapsilta menee viimeisetkin illuusiot siitä mitä iskä harrastaa. Tarkempaa analyysia ohjelmasta ehkä joskus. (Merten 10.8.2008.)

Elämäjulkaisijat itse ovat verranneet toimintaansa niin päiväkirjoihin kuin kirjeisiin ja omaelämäkertaankin. Sähköpostikirjoitelmissa ja etenkin kirjallisissa julkaisuissa esiintyy myös rinnastusta muistelmiin. (Ks. Östman 2007, 25–40.) Julkaisut luovat tekijöistään yksilöllistä kuvaa monella ajallisuuden ja yksityisyyden tasolla. Vertailukäytännöt ja yhtymäkohdat osoittavat, että ne ammentavat vahvasti omaelämäkerrallisen toiminnan perinteestä. Niitä ei kuitenkaan voi sellaisenaan palauttaa mihinkään yksittäiseen muotoon, sillä ne ovat jo itsessään intertekstuaalisia siten kuin esimerkiksi yhden ihmisen päiväkirja, kirjeet ja kutsusta kirjoitettu omaelämäkerta voisivat yhteistarkastelussa olla (tällaisesta lähestymistavasta ks. esim. Kannianen 2000). Tietoisesti valittu, ainakin näennäisen korkea julkisuusaste saa toiminnan suuntautumaan vähintään yhtä paljon yleisöihin kuin julkaisijaan itseensä. Tämä yhdistettynä reaaliaikaisuuteen antaa aiheen todeta, että kyseessä on uusi tulokas omaelämäkerrallisen toiminnan kentällä.

SIELUN HAVISTELUA, TOISEN ETSINTÄÄ JA INTERAKTIIVISTA VOIMAA

Sähköpostikirjoitelmissa on käynyt ilmi, että kirjalliset elämäjulkaisijat antavat toiminnalleen kolmenlaisia tehtäviä. Julkaisujen sisällöt tukevat tätä huomiota. Ensinnäkin kyse on itsereflektiosta, ”sielun havistelusta”, kuten eräs haastateltu toimintaansa kuvaa (N1975). Moni kertoo myös asioiden muistiin merkitsemisen tarpeesta ja kirjallisen itseilmaisun harjoittamisen halusta. Elämäjulkaiseminen on siis kertomista *itsestä itselle*. Toiseksi tärkeäksi tekijäksi haastatellut mainitsevat tarpeen tulla huomioituiksi. He kurrottavat kohti tuntemattomia hihkuen: ”haloo maailma, minäkin olen täällä” (N1968). Näin ollen elämäjulkaiseminen on myös kertomista *itsestä toisille*. Kolmanneksi motiiviksi jatkuvalle julkaisuinnostukselle haastatellut nimeävät sosiaalisuuden. Kommentointia ja keskustelua ylistetään ”blogimaailman suolana” (N1974). Sosiaalisuudeksi riittää jopa pelkkä tieto siitä, että lukijoita on olemassa, vaikka varsinainen kommentointi jäisi vähäiseksi. Eräs haastateltu kuvaa kokemusta sanoen: ”Koen eräänlaisen interaktiivisen voiman läsnäolon, kun kirjoitan blogeihini ja tiedän, että

niitä käydään lukemassa.” (N1954.) Elämäjulkaisemisen kolmas tehtävä on siis itsen esittäminen yhteistyössä *toisten kanssa*. (Östman 2007, 40–49.)

Ajattelin alunperin että olisin tullut tänne vasta huomenna mutta päätinkin tulla jo tänään [...] kun käyn niin harvoin vanhempieni luona ja olen jo tiistaina tulossa takaisin Helsinkiin.] Äsken keskustelin äitini kanssa henkeviä ja nyt pämpppään täällä yläkerrassa vähän viiniä vapaiden kunniaksi.

Olen ollut todella väsynyt tämän päivän, kotona oli todella epätodellinen ja ahdistava olo. [...] Varsinkin talvet ovat sellaista aikaa, jolloin tuntuu että kaikki kaatuu päälle. [...] tuntuu että valo on minulle sellainen asia joka vaikuttaa yleiseen terveydentilaan todella paljon. Ja mielialaan varsinkin. (Andrian 19.5.2008.)

Elämäjulkaiseminen on monipuolista *itsen* kertomista tai esittämistä internet-julkisuudessa, kuten *Andrian's Lounge* -blogissa (<http://www.andrianlounge.com/blog.php>) yllä. Itsen esittäminen sisältää kaiken julkaisijan elämään kuuluvan ja voi käytännössä tarkoittaa mitä tahansa oman kehon toiminnoista tai parisuhteen tilasta harrastuksiin tai yhteiskuntakritiikkiin ja poliittisiin kannanottoihin. Elämäjulkaiseminen ei rajoitu yhteen teemaan vaan käsittää elämän koko kirjon – myös intiimit osat. Siksi se nähdään usein erittäin tunnustavana, jopa paljastuksiin pyrkivänä. Esimerkiksi kielen- ja kirjallisuudentutkija Laurie McNeill on kirjoittanut suorastaan kiusaantuvansa verkkopäiväkirjojen lukemisesta kokiessaan itsensä tirkistelijäksi (McNeill 2003, 24–27). Kiusaantuminen osoittaa McNeillin rinnastaneen elämäjulkaisut yksiselitteisesti salaisiin päiväkirjoihin. Elämäjulkaisut ovat kuitenkin tietoisesti julkisia, niiden seuraamista ei tarvitse hävetä. Julkaisijat eivät myöskään yleensä pyri tahallaan provosoimaan toisin kuin esimerkiksi mediatutkija Susanna Paasonen tarkastelemat tunnustus- ja paljastajajulkaisijat (Paasonen 2007, 201–219). Sen sijaan he kertovat elämästään arkisesti, vaikkakin näennäisen avoimesti.

Näennäisellä avoimuudella tarkoitan sitä, että elämäjulkaisija tekee koko ajan valintoja. Hän luo itsestään haluamaansa kuvaa päättämällä, mitä kertoa ja miten, mitä taas jättää kirjoittamatta. Useimmiten julkaisun ulkopuolelle jäävät juuri paljastavat ja syvän tunnustukselliset elementit. Internet-julkaisua on myös tavattoman helppo muokata jälkikäteen. Aukko virtuaaliarkistossa kieli vain pitkän ajanjakson poistamisesta, pienempiä muutoksia on lähes mahdoton havaita. Jäljelle jää se, mitä julkaisija kokee voivansa ”sanoa ääneen” (vrt. aiemmin esitetty ajatus päiväkirjan salaisista sisällöistä).

Kirjallinen elämäjulkaiseminen tarjoaa toimijalle mahdollisuuden lähes reaaliaikaiseen omaelämäkerrallisen tekstin luomiseen. Se antaa arvon yleisölle ja interaktiolle mutta painottuu identiteettityöhön. Identiteettityöllä tarkoitan tässä julkaisijan neuvottelua itsensä kanssa siitä, kuka ja millainen hän haluaa olla itsensä ja toisten silmissä. Se on sekä sisäisen että ulkoisen minäkuvan rakentamista ja ylläpitoa. Muistelu- ja puhetta tutkinut Taina Ukkonen rinnastaakin elämäkertomiseen *identiteettikertomuksen*. Ensimmäinen on hänen mukaansa kertomus elämästä, jälkimmäinen kertomus itsestä. (Ukkonen 2000a, 33–34.) Elämäjulkaisija kertoo ja esittää molempia.

Elämäjulkaiseminen on arkisen elämän esittämistä julkisella foorumilla ja mahdollista kenelle tahansa internetin käyttäjälle. Se on, kuten mediatutkija Yasmin Ibrahim ilmaisee, uusi henkilökohtainen narratiivi, performatiivinen kertomus itsestä (Ibrahim 2006). Kirjallinen kerronta voi olla sen helpoimmin tunnistettava muoto, mutta ei ainoa. Omaelämäkerrallisesta perinteestä ammentavat elementit ja *itsestä itselle, toisille ja toisten kanssa* -määritelmä täyttyvät myös muilla tekniikoilla toteutetuissa sisällöissä. Mediateknologian keinot laventavat ”tekstin” käsittämään kirjoituksen ohella tai sijasta esimerkiksi kuva- ja videomateriaalia. Hypertekstistä on tullut hybriditekstiä. Elämäjulkaiseminen on hybridistä sekä sisällöltään, toimintaluostoltaan että motiiveiltaan. Jatkossa pohdin esimerkkiaineistojen kautta, millaisia internet-käytäntöjä toimintaympäristöön voidaan sisällyttää ja millaiset elementit eri muodoissa painottuvat.

AUDIOVISUAALISIA ARJEN KOKEMUKSIA

Yksityiselämän videointi ja julkaisu verkossa ei ole uusi asia: nuori amerikkalaisnainen Jennifer Ringley välitti arkielämäänsä internetiin monen kameran välityksellä ympäri vuorokauden vuodesta 1996 lähes seitsemän vuoden ajan. *JenniCAM* näytti myös intiimeimpiä hetkiä, mutta Ringley ei pyrkinyt mitenkään ”herkuttelemaan” esimerkiksi alastomuudella tai seksillä – hän ei tavoitellut hätkähdyttäviä paljastuskokemuksia (1). Ringleyn jälkeen internet on tarjonnut kanavan monille muillekin *lifecastereille* (2). Englanninkielinen, toimijoiden itsensä käyttämä termi auttaa tunnistamaan, että kyseessä on nimenomaan elämäjulkaiseminen.

YouTube-videopalvelusta (ks. <http://www.youtube.com>) löytyy lokakuussa 2008 hakusanalla ”diary” 958 kanavaa. Mukana ei ole suomenkielisiä, mutta kotimaiselta *Blogilistalta* (ks. <http://www.blogilista.fi>) erottuu kaksi julkaisua: *SusuPetal goes Video* ja *Videopäiväkirja*. Molemmat, nimimerkki SusuPetal ja *Videopäiväkirjan* Janne, julkaisevat elämäänsä myös kirjallisessa blogissa. SusuPetal kuuluu peräti kuuden julkaisun kirjoittajakuntaan (<http://www.blogger.com/profile/11124879339908654519>). Janne puolestaan kuvaa videojulkaisuaan ”emäbloginsa” laajennukseksi.

Mitä SusuPetal ja Janne sitten videoivat? Janne kuvaa usein kertovia kasvojaan, mutta ”puhuva pää” toimii pääasiassa kertojana ja pääpaino on asiassa tai ympäristössä. SusuPetal puolestaan suosii mielikuvia ja kuvaa paljon ympäristöään. Hän näyttää pyrkivän taiteellisesti korkealaatuiseen sisältöön siinä, missä Jannen ote on deskriptiivisempi. Molemmat käyttävät tunnisteita eli asiasanoja. *Elämä* (SusuPetalilla *life*) on usein käytetty, samoin sille läheiset yksityiskohtaisemmat *perhe*, *taphtumat*, *ystävät* tai esimerkiksi *traveling*. Elämä monimuotoisuudessaan on siis kummankin julkaisun keskiössä. Kumpikin julkaisija tallentaa ja julkaisee itselleen merkityksellisiä tuokioita, hauskoja hetkiä (esim. SusuPetalin *Animecon 2008 in Tampere* 28.7.2008) ja mielentiloja (esim. Jannen *Mitä mieltä Nokia N93-1 keuorista* 2.9.2007). He kertovat mieltymyksistään, toimistaan – itsestään. Samaa oman identiteetin ja yksityisten kokemusten julkiseksi tekemistä ja jakamista on havainnut elokuvataiteen tutkija Patricia Lange *YouTube*-videoita ja niiden tekijöitä tarkastellessaan (Lange 2007, ”Publicly Private”).

Sisällöt ovat hyvin katkonaisessa suhteessa toinen toisiinsa eivätkä ne useimmiten ole kovin syvällisiä. Myös kommentteja on melko vähän. SusuPetalin ja Jannen videoiden onkin tarkoitus täydentää muita julkaisuja. (3) Erityisesti SusuPetalin julkaisu kuitenkin johdattaa yleisönsä tunnelmallisiin hetkikuvauksiin. Janne taas kuvaa arkea selväpiirteisenä, sellaisena kuin se ”todella tapahtui”. Molemmat jakavat kokemuksiaan sosiaalisessa kontekstissa prosessoiden niitä samalla myös itselleen. Harvinaisuudestaan huolimatta kommentit viittaavat kuvattuihin tapahtumiin ja pyrkivät tukemaan videoiden tunnelmaa:

[...] *Muutuit Hämikseksi reissullasi kun kävelit jalat katossa kotiin. :) Olet oppinut ihan itse editoimaan.* Eihän ole vaikeaa! (Kommentti SusuPetalin videoon Far Out. 2.12.2007.)

VOI LOL! (Kommentti Jannen videoon Projekti: Viinipullon avaus. 14.7.2007.)

Sisältöjen fragmentaarisuudesta huolimatta julkaisuissa syntyy elämänjatkumo, käsitys elämän eteenpäin virtaavasta kulusta, myös vuodenaikojen ja sesonkitapahtumien saadessa sijansa. Videoiden sommittelu ja niissä vallitseva tunnelma osoittavat halua hyvään, vaikka usein huolettomaan kerrontaan ja pyrkimystä myös itsereflektiiviseen otteeseen pinnallisemmän kuvailun ohella. Kommentointimahdollisuuden antaminen ja salaamaton julkisuus viittaavat sosiaalisuuden odotukseen, vaikka varsinainen keskustelu on vähäistä. (4) Se auttaa kuitenkin sosiaalisen verkoston ylläpitämisessä (katso myös Lange 2007, ”Discussion”). Asiasanojen valinta kertoo julkaisujen elämäkeskeisyydestä. Lyhyinäkin nämä leikkeet ovat audiovisuaalista elämän esittämistä. Niiden kautta julkaisijat pyrkivät paitsi jakamaan kokemuksiaan myös saamaan niistä ja niiden merkityksistä kestävästä otteen (Bacon 2000, 18). SusuPetalin ja Jannen kaltaisten videobloggaajien kutsumista elämäjulkaisijoiksi tukee myös mediatutkija Andreas Kitzmann, joka liittyy web-kamera-julkaisijat käyttämäänsä itsedokumentation käsitteeseen (Kitzmann 2003, 48–65). Videoelämät on tuotettu itselle, toisille ja toisten kanssa.

GALLERISTIEN TUOKIOKUVAT

Verkossa on tarjolla useita palveluita, joissa käyttäjä voi koota valokuvagallerioita ja julkaista kuviaan. Kuvagalleriat on toisaalta helppo mieltää elämäjulkaisuiksi, toisaalta voidaan esittää kysymys, ovatko ne riittävän monipuolista esittämistä. Esimerkiksi nuorten ja nuorten aikuisten suosimien *IRC-gallerian* (ks. <http://irc-galleria.net>) ja *ii2.org-gallerian* (<http://www.ii2.org/>) kohdalla on keskusteltu paljon niin sanotuista *beru-tuskuvista*, hyvinkin nuorten käyttäjien, tavallisesti tyttöjen, seksuaalisesti provosoiviksi rakennetuista poseerauksista. (Ks. Granö 2006, 13–36.) Myös omassa tarkastelussani on käynyt ilmi varsinkin nuorten galleristien pyrkimys viehättää tai tehdä vaikutus. Kuvakokoelmat sisältävät kuitenkin paljon muutakin kuin sukupuolisesti virittyntä huomiohakuisuutta.

28-vuotiaan Ai-un kuvakokoelma toimii hyvänä esimerkkinä elämäjulkaisijagalleristista. Profilikuvassa nuori vaalea nainen seisoo nauravana kädet lanteilla ilmeisesti omassa eteisessään (23.10.2008). Ensivaikutelmasta on pyritty tekemään miellyttävä ja Ai-ua hyvin kuvaava, mutta mikään herutuskuva ei ole kyseessä. Useimmissa kuvissa (23/27 kuvaa) Ai-u esittää itsensä ensisijaisesti äitinä. Ne harvat otokset, joissa hän esiintyy ilman poikaansa, liittyvät arjesta irtautumiseen.

Onko lapsen kuvaaminen sitten varsinaista oman elämän esittämistä? Mielestäni on mitä suurimmassa määrin. Äitys on merkittävä osa Ai-un elämää, ja niinpä poika saa kuvastossakin pääosan. Kuvat ovat hetkiä eletystä elämästä. Ne kertovat Ai-un perheen ja läheisten elämästä tunnelmallisten, hauskojen tai arkisen kuvailevasti ikuistettujen sekuntien kautta. Tuohon elämään kuuluvat myös arkea harvinaisemmat juhlahetket, jolloin Ai-u kiinnittää enemmän huomiota myös itseensä ja omaan mielihyväänsä. Esimerkiksi olen tässä valinnut naisen, mutta olen löytänyt miesgalleristeilta samantyyppisiä sisältöjä. Nuoret miehet pyrkivät toki myös ”pullistelemaan” – näin he rakentavat miehistä identiteettiään. Jo aikuistuneet puolestaan kertovat kuvillaan aivan tavallisesta arjesta, johon kuuluu vaikkapa kokkaaminen verkkareissa, kuten nimimerkki Shilanakre tekee profiilinsa oletuskuvassa (23.10.2008).

Sosiaalipsykologi Vilma Lehtinen on pro gradussaan seurannut IRC-galleristeja. Myös Päivi Granö on kirjoittanut nuorista galleristeista (Granö 2006, 13–36; artikkeli käsittelee *ii2.org* -sivustoa), mutta Lehtisen työ on ensimmäinen laajempi kuvagalleriatutkimus Suomessa. Painotus on käyttäjien välisissä sosiaalisissa suhteissa. (Lehtinen 2007, passim.) Paitsi julkaista kuvia, *IRC-galleriassa* voi nimittäin tehdä muutakin. Käyttäjä voi kirjoittaa päiväkirjaa tai liittyä *yhteisöihin*, joiden nimet näkyvät profiilissa. Yhteisöjen perusteella on helpompaa tunnistaa oma viiteryhmä ja luoda joskus myös uusia tuttavuuksia. Yhteisöjen nimet kertovat muun muassa harrastuksista, elämäntutkimuksista ja joskus pienten ystäväjoukkojen sisäpiiriviteistä. Yhteisöjen valinta on sen pohtimista, mihin ja keihin käyttäjä haluaa samaistua. Galleriajulkaisijoiden, kuten videoblogienkin, sisällöt ovat fragmentaarisempia kuin kirjallisten elämäjulkaisujen. Kuviiin liitetyt kuvatekstit auttavat tilanteen hahmottamisessa mutta ovat lähinnä viitteellisiä: kukin katsoja luo oman mielikuvansa ja käsityksensä. Kuvia voi myös kommentoida. Myönteinen kommentointi voi paitsi vahvistaa kohteen positiivista minäkuvausta myös lisätä ”omien porukoiden” yhteenkuuluvuutta. Minäkuvan luominen ja ylläpitäminen on itsessäänkin tärkeä osa toimintaa. Elämäjulkaiseminen on sekä tietoista että tiedostamatonta identiteettityötä.

Ongelmallinen puoli tässä on tahallisen negatiivinen palaute, ja etenkin tytöillä suora seksuaalinen häirintä. Monet ovat kertoneet aikuisten miesten sukupuolisesti vihjailevista tai jopa suorasanaisista kommentteista (Lehtinen 2007, 63–64). Usein nämä miehet ovat kirjautuneet galleriaan väärällä henkilöllisyydellä. (Heiniö & Sainio 2006.) Haittapuolista huolimatta Vilma Lehtisen mukaan juuri sosiaaliset suhteet ja vuorovaikutus ovat se merkittävä tekijä, joka saa erityisesti nuoret (5) esittelemään henkilökohtaista elämäänsä ennalta tuntemattomille yleisöille (Lehtinen 2007, 57–63). Hänen mukaansa julkaisijat kuitenkin tarkoittavat kuvansa etusijassa tutulle verkostolle, jota haluavat ylläpitää. Tuntemattomat yleisöt ovat ”välttämätön paha”, jota

nuorimmat galleristit eivät välttämättä alkuun edes huomioi, kuten Päivi Granökin toteaa (Granö 2006, erit. 13, 23).

IRC-galleria on hybridinen palvelu, joka pyrkii tarjoamaan käyttäjilleen keskitetyn julkaisualustan mahdollisimman monimuotoiselle esittämiselle ja kerronnalle. Pääosassa ovat kuitenkin valokuviksi ikuistetut elämän hetket. Ajatus vangitusta hetkestä vertautuu erään bloggaajan kirjoitelmaan, jonka mukaan hänen julkaisunsa koostuu ”pienistä hetkikuvauksista, tunteenpurkauksista, luontokuvauksista, pienistä elämänmakuisista tarinoista” (N1947). Samat asiat näkyvät myös SusuPetalin ja Jan- nen videoleikkeissä, ja niitä kaikkia voi valokuvakin välittää. Gallerioissa julkaisijat rakentavat monitahoista performanssia itsestään ja elämästään.

Eräs elämäjulkaisemiselle antamistani kriteereistä on korkea julkisuustaso. Tällä tarkoitan lähinnä sitä, kuinka laajalle yleisölle julkaisu on avoin ja kuinka yksityiskohtaisesti julkaisija kertoo itsestään ja elämästään. Tässä on muistettava, että intiimiyden tarve ja kokeminen ovat yksilöllisiä asioita; missä toinen kokee olevansa hyvinkin rohkea ja avoin ruotiessaan vaikka parisuhdettaan, toinen voisi kertoa samat asiat työpaikan kahvihuoneessa. *IRC-galleriassa* käyttäjät voivat esiintyä nimimerkillä ja kommentoida voivat vain kirjautuneet käyttäjät. Tarkastelemani kuvakokoelmat ovat kuitenkin kaikkien internet-käyttäjien nähtävillä. Gallerioissa julkaisijan henkilöllisyys rakentuu omakuvien myötä. Toisaalta näitäkin kuvia on mahdollista käsitellä niin, että piirteet ovat sumuiset, tunnistamattomat. Tavallinen käytäntö on myös asettua kuvaan niin, että kasvot eivät näy tai kuvata itselleen tärkeitä kohteita enemmän kuin itseään. Elämäjulkaisija voi aina kontrolloida julkisuutensa tasoa, päättää, kuinka syvälle ja mille alueille elämäänsä antaa toisten katsoa.

FACEBOOK – LEIKKIÄ KOKO ELÄMÄ

Facebook (ks. <http://facebook.com>) on yhteisöpalvelusivusto tai, kuten palveluntarjoaja asian ilmaisee, sosiaalinen apuohjelma (*social utility*). Se on tarkoitettu yhteyksien luomiseen ja ylläpitämiseen, kuvien lataamiseen ja säilyttämiseen, linkkien ja videoiden jakamiseen ja lisätiedon saamiseen tavatuista ihmisistä. *Facebook* on varsin hybridinen ilmiö, mutta listan viimeinen kohta, lisätiedon saaminen toisista (*”learn more about the people they meet”*) on erityisen kiinnostava. Palvelun toiminta perustuu korkealle julkisuusasteelle. Käyttäjällä on toki *Facebookissa*kin mahdollisuus kontrolliin: hän voi tilinsä asetuksissa määrittellä, ketkä voivat nähdä hänen koko profiilinsa, ketkä vain nimen ja mahdollisen kuvan. Hän voi myös valita, mitä informaatiota itsestään antaa – kertooko asuin- ja työpaikkansa, ikänsä ja siviilisäätynsä tai julkaiseeko kuvamateriaalia. Kuitenkin hänen toimintansa saattaa näkyä hänen ystäviensä sivuilla jatkuvasti päivittyvässä uutissyötteessä: *”ML joined the cause Stop Child Pornography!!!”* tai *”AS and MJ are now friends”* (Sari Östman, News Feed 22.10.2008).

Aivan kaikkea ei käyttäjä siis voi kontrolloida, eikä verkostoitumiselle perustuvassa palvelussa ehkä ole järkevääkään pyrkiä suojaamaan kaikkia sisältöjään muilta käyttäjiltä. *Facebookin* käytössä yksi asia nousee yli muiden, nimittäin jo Johan

Huizingan vanhimmaksi kulttuuriseksi ilmiöksi ymmärtämä *leikki* (Huizinga 1984, erit. 9–38). Leikki ja etenkin pelit ovat näkyviä elementtejä suurimmassa osassa internet-kulttuureita, kuten muun muassa tulevaisuudentutkija Sirkka Heinonen on todennut (Heinonen 2003, 107). *Facebookissa* elämän kerronta ja käyttäjien keskeinen leikki huipentuvat kirjallisen, visuaalisen ja pelillisen toiminnan hybridiksi. Perusformaatio itsestä mahdollistaa ensin sen, että leikkijät löytävät toisensa. *Facebookin* yksi pää tarkoitus onkin tukea *offline*-ihmissuhteita. Se ei, toisin kuin virtuaalitoiminnasta usein ajatellaan, eristä käyttäjiään fyysisen maailman kontakteilta. (Ks. myös Ellison ym. 2007, ”Conclusions”). ”Ystävyys” *Facebookissa* on tosin leikillistä eikä kovin syvällistä. Sitä ylläpidetään omia kuulumisia kertomalla, niitä muilta kyselemällä ja sovellusten avulla. Kiinnostavaa onkin käyttäjien toiminta: se, mitä he julkaisevat ja millaiset elementit tässä elämäjulkaisemisen muodossa korostuvat.

Yksi elämäjulkaisemiselle ominainen piirre, sosiaalisuuden odotus, on siis *Facebookissa* sisäkirjoitettuna. Käyttäjät liittyvät palveluun tavoittaakseen toisia käyttäjiä ja ollakseen itse tavoitettavissa. Toiminta perustuu interaktiivisuudelle. Siksi *Facebookissa* on lähtökohtaisesti enemmän vuorovaikutusta kuin aiemmin analysoituissa elämäjulkaisuissa, mutta käyttäjät sanovat sen määrän vähenevän ajan mittaan, minkä olen itsekin huomannut: alkuinnostuksen laantuessa toiminta saattaa surkastua oman statuksen päivittämiseen (esim. ”Sari Östman ei nuku vaikka pitäis.” 13.10.2008) ja ystäväverkoston statuksien lukemiseen. (6) Entä sitten minäkuvan ylläpitäminen ja elämän esittäminen sekä mahdollisimman avoin julkisuus, mikä niiden asema on *Facebook*-toiminnassa?

Sovellukset perustuvat sekä vuorovaikutukseen että minäkuvan rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Ensin mainittua edustavat esimerkiksi *SuperPoke*, jonka kautta voi niin halata kuin heittää lahnalla, sekä yksittäiset lahjanvaihtosovellukset, joilla käyttäjät lähettelevät toisilleen esimerkiksi drinkkejä, Barbapapa -hahmoja, kasveja tai sesonkilahjoja. Identiteettityötä ”facebookkaajat” tekevät muun muassa testisovellusten avulla: pohiessaan ja julkaistessaan tuloksia siitä, mikä eläin, supersankari tai kuolemansynti olisivat, käyttäjät muokkaavat niin minuutensa sisäistä mallia kuin sen julkista kuvaa. Esimerkiksi oman profiilini sovellukset edustavat pääasiassa minäkuvan ylläpitämistä. Koska kyse on itsestäni, uskallan väittää tämän painotuksen viittaavan profiilin omistajan introverttiin luonteeseen. Vastaavasti käyttäjä PJ44:n 40 sovelluksesta vain kuusi kysyy ”millainen olet”, loput kutsuvat vuorovaikutukseen. PJ44 vaikuttaa kiinnostuneemmalta peleistä ja leikeistä kuin itsetutkiskelusta. Persoonallisuustestit, lahjanvaihto- ja vampyyrileikit ja esimerkiksi hyväntekeväisyyteen kannustavat sovellukset osoittavat, että *Facebook* on sekä identiteettityön että sosiaalisen toiminnan paikka.

Sovellukset ovat tietoisien keveitä eivätkä kutsu näkyvästi syvälliseen pohdiskeluun. Tällaisesta korostuneen valoisasta asenteesta kirjoittaa myös kyberleikkiä tutkinut Brenda Danet, joka liittyy sen erityisesti digitaalisiin korttitervehdyksiin (Danet 2001, 157–193). *Facebookin* vuorovaikutussovelluksia voikin verrata juuri kyseisenkaltaisiin internet-toimintoihin. Käsitykseni kuitenkin on, että näennäisestä pinnallisuudestaan huolimatta sekä vuorovaikutus- että identiteettityötä tukevat sovellukset kertovat käyttäjästä paljonkin. Ottaessaan sovelluksia käyttöön julkaisija

tekee identiteettityötä valitessaan itselleen ”istuvia” sovelluksia. Toiseksi käyttäjä voi valita, julkaiseeko esimerkiksi testituloksensa profiilissaan. Mikäli hän ei mielestään ole mäyrä vaan leijona, sovellus todennäköisesti jää piiloon. ”Mikä eläin olet?” -tyyppiset testit siis tarjoavat kysymyksillään käyttäjälle mahdollisuuden itsereflektioon leikin kautta, mutta ne luovat myös kerronnallista performanssia siitä, millaisena julkaisija haluaa näyttäytyä toisille. Interaktiivisissa sovelluksissa valinnat kertovat paitsi omista mieltymyksistä myös siitä, millaisena käyttäjät näkevät toinen toisensa. Jollekin voi lähettää oluen, toinen taas on ehdottomasti *dry martini* -tyyppiä. ”Arvioi minut” -tyyliset testit taas kutsuvat muita leikkijöitä osallistumaan käyttäjän performanssin luomiseen. Julkaisija valikoi ja muokkaa profiilinsa sisältöä sekä sisäisen että ulkoisen minäkuvansa ja muiden käyttäjien performanssien perusteella jatkuvassa yhteistyössä muiden julkaisijoiden kanssa.

Facebook -profiilien sisältö ammentaa todellisuudesta, ellei kyseessä ole täysin pilailumielessä luotu ”Aku Ankka -profiili”, jollaiset on yleensä helppo tunnistaa. Yksinkertaisimmillaan statuspäivityksillä voi halutessaan jakaa elämästään niin yleisluontoisia kuin intiimejäkin yksityiskohtia (esim. ”*AT36 juo teetä ja ei tykkää yhtään että naisilla on kokonaisen viikon kuukaudessa puolukkapäivät*”). Tavallisimmin ne näyttävät painottuvan käyttäjän päivittäisiin kuulumisiin, kuten työhön, terveydentilaan, matkoihin tai kirjoitushetken tunnetilaan. Statuslausekkeita voi myös kommentoida, ja ne säilyvät profiilin Wall-sivulla. Lyhyinä ja jatkuvasti muuttuvinkin ne siis täyttävät elämäjulkaisemisen kriteerit. Harvemmin vaihtuvaa materiaalia *Facebookissa* ovat sovellusten lisäksi infolaatikkojen sisällöt sekä valokuvat, joilla omakuvaa rakennetaan. Esimerkiksi käyttäjä TSn35 (käyttäjän ikä arvioitu) on nimennyt valokuva-albuminsa paljonpuhuvasti: *me, myself and i*. Käyttäjä voi myös julkaista blogisyötteitä tai audio-visuaalista materiaalia tai liittyä *ryhmiin*, jotka muistuttavat jossain määrin *IRC-gallerian* yhteisöjä. Teoreettisista kommunikaatiomahdollisuuksista huolimatta ne useimmiten jäävät niminä profiiliin kertomaan käyttäjän mieltymyksistä ja kannanotoista. Sellaisinkin ryhmät ovat kuitenkin osa käyttäjän julkisempaa, ulkoista minäkuvaa, performanssia.

Kaiken kaikkiaan *Facebook* on toimintaympäristönä monipuolisempi kuin tässä on mahdollista osoittaa. Elämäjulkaisemisen kaikki elementit ovat olemassa: *Facebook* -toiminta on itsereflektiota (*itsestä itselle*), julkisen minäperformanssin luomista (kerronnallista esittämistä *itsestä toisille*) ja käyttäjien keskinäistä toimintaa (leikkimistä *toisten kanssa*). Palvelun lähtökohdaksi tarkoitettun verkostoitumisen vuoksi viimeinen elementti korostuu erityisesti, mutta myös itsereflektiolla ja sitä näkyvämmän performanssilla on sijansa.

MONIEN MOTIIVIEN ELÄMÄJULKAISUT

Andreas Kitzmann on verkkopäiväkirjoja ja web-kamerajulkaisuja tarkastellessaan käyttänyt ilmaisua *self-documenting*, itsedokumentointi (Kitzmann 2003, 48–65). Hänen käsitteeseen sisällyttämänsä internet-päiväkirjat ja web-kameravideot ovat samoja käy-

täntöjä, joita kutsun elämäjulkaisuksi. Vuonna 2003 näiden julkaisujen kirjo oli nykyistä suppeampi mutta periaate sama. Sosiaaliset ja leikilliset ulottuvuudet ovat ottaneet yhä suuremman roolin toimijoiden mielessä, mutta itsedokumentointi ja -reflektio ovat edelleen tärkeitä motiiveja eritoten kirjallisessa ja kuvallisessa julkaisemisessa.

Olen käsitellyt kirjallista, (audio)visuaalista ja sosiaaliseen verkostoitumiseen painottuvaa elämäjulkaisemista. Useimmissa julkaisuissa näkyy piirteitä vähintään kahdesta tekniikasta, ja alustavasti näyttää siltä, että tämä hybridisyys pitää paikkansa myös yleisemmällä tasolla. Kirjallista julkaisua maustetaan kuvalla ja videolla, kuvaa selitetään sanoin ja *Facebook* yhdistää kirjallista ja visuaalista esittämistä ja leikkiä monitahoiseksi kokonaisuudeksi. Monimuotoisuus kietoutuu luontevasti alustojen ja palvelujen tarjoamiin teknologisiin mahdollisuuksiin. Näiden monipuolistuminen kertoo osaltaan, että elämäjulkaiseminen toiminnan konseptina on yleistymässä – se ei enää ole erityistä, perusteluja kaipaavaa marginaalitoimintaa vaan kaikille mahdollista.

Tarkastelemieni aineistojen perusteella esitän elämäjulkaisemiselle kolme pääasiallista motiivia: *itsereflektion*, *narratiivisen performanssin* ja *leikin*. Nämä motiivit esiintyvät usein yhdessä, toinen toisiaan edellyttäen. Kuten olen todennut, elämäjulkaiseminen kaikissa muodoissaan on toimintaa ja kertomista itsestä itselle (itsereflektio), itsestä toisille (narratiivinen performanssi) ja toisten kanssa (leikki). Nämä elementit voidaan kuitenkin teoriassa tunnistaa ja erotella, sillä niiden painotukset vaihtelevat. Elämäjulkaisemisen itsereflektiivisyydellä tarkoitan motiivia, joka on näkyvimmillään kirjallisissa julkaisuissa. Verkkokirjoittamisen kieltä tutkinut Risto Niemi-Pynttari asettaa tällaiset julkaisut online-draaman ja chat-keskustelujen ohella osaksi *verkkoproosaa*, luovan kirjoittamisen uutta muotoa. (Niemi-Pynttari 2007, passim.) Niissä elämäjulkaisijat rakentavat elämästään tyyliltään ja sisällöltään harkittuja vaikkei aina viimeisteltyjä kokonaisuuksia – myös performatiivinen kerronta on vahvasti läsnä. Tyylillinen harkinta tulee kuitenkin tärkeydeltään vasta elämänkulkuun ja ajatusmaailmaan kohdistuvan kuvailun ja pohdinnan jälkeen. Vaikka kirjallisille julkaisuille annetaan performanssin ohella myös vahva sosiaalinen tehtävä ja vuorovaikutusta yleisöjen kanssa toivotaan ja odotetaan, pääpaino on kuitenkin itsereflektiossa, julkaisijan keskustelussa itsensä kanssa. Painotus syntyy erityisesti siitä, että tämä keskusteluprosessi jää eksplisiittisesti luettavaksi itse julkaisuun.

Kuvallisissa ja sosiaalisen verkostoitumisen julkaisuissa itsereflektio ei ole yhtä näkyvässä asemassa. Tämä ei tarkoita, että se puuttuisi kokonaan. Galleria-aineistoissa, samoin kuin *Facebookin* kaltaisissa toimintaympäristöissä, identiteettityö on implisiittisempää kuin kirjallisissa julkaisuissa. Niissä julkaisija neuvottelee itsensä kanssa sisäisestä minäkuvastaan tehdessään valintoja. Yhteisöihin ja ryhmiin liittyessään hän pohtii, millaisia asioita haluaa kannattaa tai vastustaa, millainen on luonteeltaan ja millaisiin viiteryhmiin samaistuu. Kuvamateriaalia julkaistessaan hän todennäköisesti valitsee kuvia, jotka vahvistavat hänen identiteettiään ja jättää syrjään ne, joiden kautta ei halua itseään määritellä. *Facebook* -sovelluksien käyttäminen tapahtuu samalla periaatteella: käyttäjä esittää itsensä itselleen ”istuvan” materiaalin avulla.

Implisiittisen itsereflektion julkaisuissa suuremman painoarvon saa sen tuloksena syntyvä narratiivinen performanssi. Tämä elämäjulkaisemisen elementti perustuu näyttäytymiselle. Se on itsen esittämistä tietyissä rooleissa joskus tiedosta-

mattomasti, mutta usein harkitusti ja tarkoituksenmukaisesti. Toisaalta esimerkiksi Judith Butler tarkastelee naistutkimuksen klassikossaan *Hankala sukupuoli* (2006, alk. 1990) sukupuolen performansseja. Heteronormatiivinen performanssi voi olla pitkälti tiedostamatonta ja rakentua olemassa oleville kulttuurisille malleille. Tietoista performatiivista toimintaa, kuten dragissa esiintymistä, Butler kutsuu ”performatiiviseksi kumouksiksi”. Hänen mukaansa sukupuoli on *teko*. (Butler 2006, erit. 39–46, 218–247.) Yleisemmällä tasolla voisi siis todeta, että ulkoinen minä on teko, rakennelma. Tämä toki pätee muunkinlaiseen toimintaan kuin internet-elämäjulkaisemiseen.

Puhtaimmillaan narratiivisen performanssin elementti esiintyy kuvagallerioissa. Niissä ulkoisena periaatteena nimenomaan on näytteillepano. Kommentit ja mahdollinen keskustelu kohdistuvat pääasiassa yksittäisiin kuviin, joita muut käyttäjät arvioivat. Esimerkiksi *IRC-galleriassa* käyttäjä voi liittyä myös monenlaisiin yhteisöihin tai perustaa niitä. *Facebookissa* näitä kutsutaan ryhmiksi, mutta toimintamalli on sama. Ryhmät tarjoavat mahdollisuuden myös keskustelulle, ja etenkin ”sisäpiirivitsit” edustavat myös käyttäjien välistä leikkiä. Yhteisöjen pääasiallinen merkitys näyttää kuitenkin olevan nimissä ja niiden näkymisessä profiilisivulla. Nimet kertovat muille käyttäjille, kuka ja millainen julkaisija kokee olevansa ja haluaa olla muiden silmissä. Ne siis ovat osa narratiivista performanssia, näytteille asetettua, julkiseksi tuotettua minää.

Sosiologi Erving Goffmanin mukaan performanssi on toimintaa, jota tehdään muiden läsnä ollessa (Goffman 1971, 32). Butleria mukaillen se on myös tuotettu toisia varten. Näin ollen se on lähtökohtaisesti sosiaalista. Entä elämäjulkaisija, joka istuu pääasiassa yksin näyttöpäätteensä ääressä? Julkaisija saattaa olla fyysisessä tilassaan yksin, mutta julkaistessaan hän huomioi koko ajan yleisönsä, jotka näin ovat läsnä hänen tuottaessaan sisältöjään. Goffmanin mukaan esittäjä myös pyrkii vaikuttamaan läsnäolijoihin esittäessään sosiaalisia roolejaan. Arjen performanssit vaativat suunnittelua ja harkitun näyttämöllepanon, kuin teatterikappale. (Goffman 1959, 26, 32–45.) Tämä pätee myös elämäjulkaisijoihin heidän konstruoidessaan performanssia itsestään esimerkiksi ystävänä, äitinä tai homoseksuaalina. Näytteillepano on visuaalisesti selkeintä kuvagallerioissa, joissa poseeraus ja julkaisijan toivomaa kohdeyleisöä viehättävän vaikutelman tekeminen ovat merkittävässä asemassa.

Kuitenkin myös kirjallisissa ja leikkivissä elämäjulkaisuissa rakennetaan kerronnallista esitystä itsestä käytännössä jatkuvassa vuorovaikutuksessa yleisöjen kanssa. Kirjalliset julkaisijat pyytävät usein mielipiteitä yleisöiltään esimerkiksi sivustonsa muuttuneesta ulkonäöstä. Sivuston *layout*, värimaailma, jatkuvasti näkyvissä oleva mahdollinen kuvamateriaali ja muu asettelu ovat performatiivista toimintaa, sillä ne kertovat julkaisijan mieltymyksistä ja muista ominaisuuksista. Myös kirjalliset sisällöt, itsereflektiivisyytensä ohella, ovat narratiivista performanssia. Julkaisija tuottaa tekstejään yleisöille: hän editoi niitä vastaamaan sitä mielikuvaa, jonka haluaa itsestään ulospäin antaa. Myös *Facebook*-toiminnan peruskivi, sovellukset, ovat erinomainen keino tällaisen performanssin rakentamiseen. Käyttäjät eivät suinkaan julkaise esimerkiksi kaikkia testituloksia vaan valitsevat profiiliinsa sellaisia sovelluksia, joiden antamaan kuvaan haluavat muiden yhdistävän heidät. Raskaan rockin ystävä tuskin julkaisee ”Kuka laulaja olet?”-testistä saamaansa ”Olet Britney Spears” -tulosta. Hän joko hävittää sovelluksen kokonaan tai, mikä on jopa todennäköisempää, tekee testin

monta kertaa eri vastauksin kunnes saa tulokseksi vaikkapa ”Olet Black Sabbath”. Olennaista on se, ettei profiilin sisältöä tarvitse hävetä omissa viiteryhmissä.

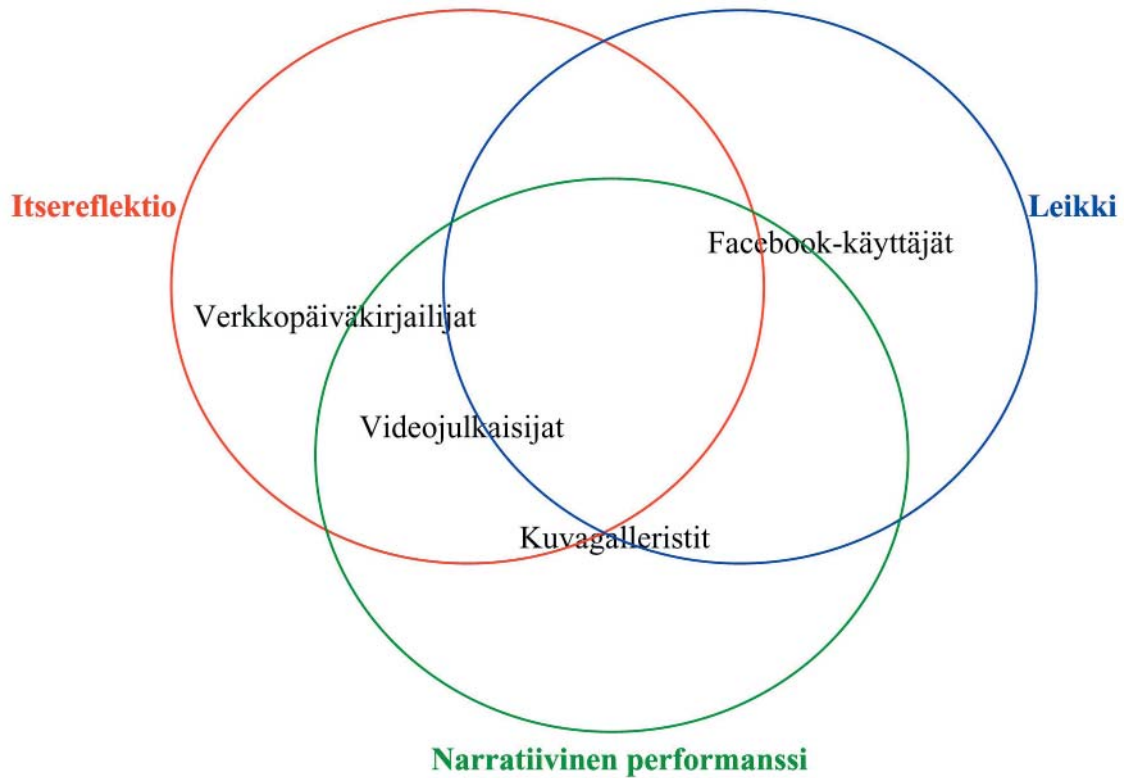
Yleisöt ovat siis koko ajan läsnä elämäjulkaisijan toimintaympäristössä, vaikka vain harvoin fyysisinä olentoina. Tämä virtuaalinen läsnäolo konkretisoituu erityisesti kolmannessa elementissä, leikissä. Tarkastelukohteistani *Facebookissa* toiminta on selvimmän leikkimistä: se tähtää hauskuuttamiseen ja ihmissuhteiden ylläpitämiseen pyrkien jäljittelemään fyysistä vuorovaikutusta, kuten lahjojen lähettämistä, halaamista tai lampaalla heittämistä. Profiilien sisällöillä myös esitetään omaa identiteettiä tietynlaisena ja reflektoidaan sitä itselle, mutta aktiivisuuden osoittaminen ja oman profiilin pitäminen kiinnostavana edellyttävät sovellusten käyttöä ja vastavuoroisuutta. Toiminta on tietoisesti kepeää ja pelillistä. Kirjallisissa ja (audio)visuaalisissa julkaisuissa leikkiliset ominaisuudet ovat vaikeammin havaittavissa, mutta silti olemassa. Esimerkiksi galleristit harrastavat kuvien erikoiskäsittelyä, niiden kääntelemistä, uudelleenvärittämistä ja vaikkapa piirrettyjen objektien lisäilemistä, videojulkaisijat voivat kokeilla muun muassa toistonopeuksilla, väreillä tai ääniefekteillä. Nämä sisällöt, samoin kuin ”ilveilykuvat”, tähtäävät myös yleisöjen viihdyttämiseen ja vuorovaikutuksen herättelemiseen. Kirjalliset julkaisijat kutsuvat usein julkaisun ulkonäön muuntelua tai fonttikokojen ja -värien vaihtelemista leikkimiseksi. Lisäksi leikkiä voi olla esimerkiksi sisällöillä ja tyylikeinoilla kokeileminen, kuten tietoinen provosointi (kuitenkin pilke silmäkulmassa) tai runomuotoon kirjoittaminen. Tällaiset kokeilut ovat paitsi taiteellista toimintaa, myös leikkimistä. Se on osa elämäjulkaisemista ja huomioi myös yleisöt. Julkaisijan pyrkimys on viihdyttää yleisöjään ja tarjota heille myös mahdollisuus vastata omilla sisällöillään. Tämä tulee esiin haasteissa ja *meemeissä*, blogeja kiertävissä tehtävissä, kuten esimerkiksi:

”Kerron mitä minulla on päälläni, kun saan tämän haasteen. Tämän jälkeen valitsen viisi ihmistä, jotka haastan tekemään saman perästä. Heidän tulee myös kirjoittaa nämä säännöt merkintäänsä. Linkitän haastamani ihmiset tämän merkinnän loppuun ja käyn ilmoittamassa heidän kommenttitaatikoihinsa haasteesta ja tästä merkinnästä.”

Minulla on ylläni vanha, kaubtunut aamutakki ja eilisillaiset meikit. Vasemmassa nimettömässä on kultainen kihlasormus ja oikeassa keskisormessa hopeisesta jälkiruokabaarukasta kieputettu sormus.

Haastan eilisen pöytäseurueen ja illan isännän. (Turisti 15.9.2007.)

Elämäjulkaiseminen on kaikissa muodoissaan arjen julkaisemista itsestä itselle: se on itsereflektiota. Elämäjulkaiseminen on julkaisemista itsestä toisille: se on kerrontaa ja performanssia. Elämäjulkaiseminen on itsen julkaisemista toisten kanssa: se on vuorovaikutusta ja leikkiä. Se ei ole vain yhtä vaan vähintään kahta, usein kaikkia mainittuja. Mitkä motiivit korostuvat, riippuu valitusta julkaisumuodosta ja usein myös yksittäisten sisältöfragmenttien teemoista. Elämäjulkaisut ovat hybridejä sekä muodoiltaan että motiiveiltaan. Kaavio 1 pyrkii selvittämään tätä limittyvää toiminnan kenttää.

Kaavio 1. Elämäjulkaisemisen hybridinen toimintaympäristö.

Kaavio osoittaa pääpiirteissään, miten tekniset julkaisumuodot sijoittuvat toimintakenttään. On muistettava, että kaikki elementit ovat läsnä kaikissa julkaisuissa; kuviossa näkyvät painotuserot, joita olen tässä artikkelissa hahmotellut. Internet on kuitenkin häilyvä, jatkuvasti muuttuva ympäristö. On mahdollista, että lyhyen ajan sisällä elämäjulkaiseminen saa uusia, vielä tunnistamattomia muotoja. Samoin esimerkiksi tässä esitettyjä teknisiä muotoja saattaa kadota. Tällaisten muutosten myötä myös motiivit saattavat moninaistua tai muuttua toisenlaisiksi. Itse elämäjulkaiseminen tuskin kuitenkaan katoaa. Se näyttää tulleen varsin pysyväksi osaksi 2000-luvun internet-kulttuureita.

VIITTEET

1. *JenniCAMista* katso enemmän esimerkiksi Wikipedia: *JenniCAM*. <http://en.wikipedia.org/wiki/JenniCam>.

2. *Lifecaster* on muunneltu termistä *podcast*, joka tarkoittaa lähinnä äänilähetystä. Nykyisin sitä tosin käytetään myös esimerkiksi internet-tv-lähetyksistä.
3. Tämä on melko yleinen valinta – monet muutkin julkaisijat erottavat teknologiat toisistaan pitämällä kirjallista blogia, kuvagalleriaa ja videokokoelmaa eri osoitteissa. Julkaisualustojen monipuolistuminen näyttää kuitenkin olevan johtamassa hybridijulkaisujen yleistymiseen.
4. Kommenttien vähyyks voi osittain johtua siitä, että katsojat tuntevat joutuvansa ottamaan kantaa klippien elokuvalliseen, taiteelliseen laatuun – tämän ”pakon” huomaan joskus vaikuttavan omaankin aktiivisuuteeni tuttavien visuaalisten julkaisujen kommentoinnissa.
5. Lehtisen tutkimus keskittyy nimenomaan *IRC-gallerian* nuoriin käyttäjiin: hänen informanttinsa ovat 12–25-vuotiaita. Galleristien todellinen ikähaitari on kuitenkin laajempi, erityisesti ylöspäin.
6. Toiminnan surkastuminen voi osittain johtua turhautumisesta jatkuvan interaktiivisuuden oletukseen, ajoittain suoranaiseen pakottamiseen. *Facebookin* ominaisuuksista kritisoiduin lieneekin, että esimerkiksi testisovelluksen tulokset nähdäkseen käyttäjän on kutsuttava tietty määrä ystäviään tutustumaan sovellukseen. Näitä pyyntöjä tulee aktiivisimmille käyttäjille jopa kymmeniä päivittäin, ja moni profiilisivu sisältääkin useita näytöllisiä sovelluksia, joita käyttäjä ei edes muista lisänneensä.

LÄHTEET

Tutkimusaineistot

Haastattelut:

Sari Östmanin tekemät sähköpostihaastattelut 23 kirjallisen elämäjulkaisijanaisten kanssa maaliskokuussa ja heinäkuussa 2007. Esimerkit:

- N1947: nainen, synt. 1947. Viestit lähetetty 29.04.2007, 30.04.2007.
- N1954: nainen, synt. 1954. Viestit lähetetty 14.07.2007, 17.07.2007.
- N1968: nainen, synt. 1968. Viestit lähetetty 29.04.2007, 04.05.2007.
- N1974: nainen, synt. 1974. Viestit lähetetty 29.04.2007, 01.05.2007.
- N1975: nainen, synt. 1975. Viestit lähetetty 15.03.2007, 21.03.2007.

Internet-julkaisut:

20 kirjallista ja 2 videoblogia, tarkasteltu vuonna 2008. Esimerkit:

- ANDRIAN: *Andrian's Lounge* [online]. <<http://www.andrianlounge.com/blog.php>> [23.10.2008.]
- CATARIINA: *Angorina* [online]. <<http://angorina.vuodatus.net/>> [23.10.2008.]
- GRANSTRÖM, JANNE: *Videopäiväkirja* [online]. <<http://videopaivakirja.blogspot.com/>> [23.10.2008.]
- MERTEN: *Ihmelapsen viimeiset hetket* [online]. <<http://merten.kapsi.fi/>> [23.10.2008.]

- SUSUPETAL: *SusuPetal Goes Video* [online]. <<http://susupetalgoesvideo.blogspot.com/>> [23.10.2008.]
- TURISTI: *Turisti* [online]. <<http://turisti.blogsome.com/>> [23.10.2008.]

20 IRC-galleria -profiilia, tarkasteltu vuonna 2008. Esimerkit:

- AI-U [online]. <<http://irc-galleria.net/view.php?nick=Ai-u>> [23.10.2008.]
- SHILANAKRE [online] . <<http://irc-galleria.net/view.php?nick=shilanakre>> [23.10.2008.]

20 Facebook -profiilia, tarkasteltu vuonna 2008. Esimerkit:

- ”AT36” [online]. <<http://www.new.facebook.com/profile.php?id=565826925>> [23.10.2008.]
- ”PJ44” [online]. <<http://www.new.facebook.com/profile.php?id=552956267>> [23.10.2008.]
- ”TSn35” [online]. <<http://www.new.facebook.com/profile.php?id=582629194>> [23.10.2008.]
- ÖSTMAN, SARI [online]. <<http://www.new.facebook.com/profile.php?id=596937634>> [23.10.2008.]

Kirjallisuus

- BACON, HENRY 2000: *Audiovisuaalisen kerronnan teoria*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- BLOGILISTA [online]. <<http://www.blogilista.fi>> [23.10.2008.]
- van DIJCK, JOSÉ 2004: Composing the Self: Of Diaries and Lifelogs. – *Fibreculture Journal*, issue 3 [online]. <http://journal.fibreculture.org/issue3/issue3_vandijck.html> [23.10.2008.]
- ELLISON, NICOLE B. & STEINFELD, CHARLES & LAMPE, CLIFF 2007: The Benefits of Facebook ”Friend”: Social Capital and College Students’ Use of Online Social Network Sites. – *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4) [online]. <<http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue4/ellison.html>> [23.10.2008.]
- FACEBOOK [online]. <<http://www.facebook.com>> [23.10.2008.]
- FINGERROOS, OUTI & HAANPÄÄ, RIINA 2006: Muistitietotutkimuksen ydinkysymyksiä. – Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.), *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- GOFFMAN, ERVING 1971: *Arkielämän roolit. Oikeille jäljille rooliviidakossa*. Porvoo: WSOY.
- GUSDORF, GEORGES 1948: *La découverte de soi*. Paris: Presses Universitaires de France.
- GRANÖ, PÄIVI 2006: Internetin kuvagallerian omakuvat nuoren rajaamana paikkana. – Saarikoski, Petri & Turtiainen, Riikka & Granö, Päivi (toim.), *Raja. Kohtaamisia ja ylityksiä*. Pori: Turun yliopisto, kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos.

- HEINONEN, SIRKKA 2003: Nuoret teknokulttuurin luoja ja uhreina. – Kangas, Sonja & Kuure, Tapio (toim.), *Teknologisoituvu nuoruus*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, nuorisoasiain neuvottelukunta, Stakes.
- HEINIÖ, SUVI & SAINIO, SARI 2006: Ahdistelu | Tuhma maailma. – *Aamulehti* 7.10.2006 [online]. <http://www.aamulehti.fi/sunnuntai/teema/asiat_paajutut/4107737.shtml> [23.10.2008.]
- HERRING, SUSAN & SCHEIDT, S. C. & BONUS, L. A. & WRIGHT, E. 2005: Weblogs as Bridging Genre. – *Information, Technology & People* 18(2).
- HUIZINGA, JOHAN 1984: *Leikkivä ihminen. Yritys kulttuurin leikkiaineksen määrittämiseksi*. Helsinki: WSOY.
- IBRAHIM, YASMIN 2006: Weblogs as Personal Narratives. Displacing History and Temporality. – *M/C Journal. A Journal of media and culture* 9(6) [online]. <<http://journal.media-culture.org.au/0612/08-ibrahim.php>> [23.10.2008.]
- IRC-GALLERIA [online]. <<http://irc-galleria.net>> [23.10.2008.]
- KANNIAINEN, SARI 2000: Paperille piirtyvä minä – yksilön päiväkirjamerkintöjen, kirjeiden ja omaelämäkerran intertekstuaalisuus. – *Elore* 7(2) [online]. <http://www.elore.fi/arkisto/2_00/kan200.html>. [23.10.2008.]
- KAURANEN, KAISA 2006: Kansanihmisten käsikirjoitukset Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoissa. – *Elore* 13(2) [online]. <http://www.elore.fi/arkisto/2_06/kau2_06.pdf>. [23.10.2008.]
- KITZMANN, ANDREAS 2003: That Different Place: Documenting the Self Within Online Environments. – *Biography* 26(1). *Special Issue: Online Lives*.
- KORKIAKANGAS, PIRJO 2006: Etnologisia näkökulmia muistiin ja muisteluun. – Fingerroos, Outi & Haanpää, Riina & Heimo, Anne & Peltonen, Ulla-Maija (toim.), *Muistitietotutkimus. Metodologisia kysymyksiä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- KOSKIMAA, RAINE 2007: Digitaalisen kulttuurin ulottuvuudet. – Vainikkala, Erkki & Mikkola, Henna (toim.), *Nyky aika kulttuurintutkimuksessa*. Jyväskylä: Nykykulttuurin tutkimuskeskus.
- KOSONEN, PÄIVI 2000: *Elämät sanoissa. Eletty ja kerrottu epäjatkuvuus Sarrauten, Durasin, Robbe-Grillet'n ja Perecin omaelämäkerrallisissa teksteissä*. Helsinki: Tutkijaliitto.
- LANGE, PATRICIA G. 2007: Publicly Private and Privately Public: Social Networking on YouTube. – *Journal of Computer-Mediated Communication* 13(1) [online]. <<http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/lange.html>> [23.10.2008.]
- LEHTINEN, VILMA 2007: *Maintaining and Extending Social Networks in IRC-galleria*. Sosiaalipsykologian pro gradu-tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos.
- LESKELÄ-KÄRKI, MAARIT 2006: *Kirjoittaen maailmassa. Krohnin sisaret ja kirjallinen elämä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- LOVINK, GEERT 2007: Blogging, the nihilist impulse. – *Eurozine* [online]. <<http://www.eurozine.com/articles/2007-01-02-lovink-en.html>> [23.10.2008.]
- MAJAVA, JERE 2006: *Suomalaisten weblogien verkosto keskustelevana julkisuutena*. Sosiologian pro gradu-tutkielma. Helsinki: Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta. [online]. <http://blogit.helsinki.fi/tyonimi/weblogit_julkisuutena.pdf> [23.10.2008.]

- MAKKONEN, ANNA 1997: *Lukija, lähdetkö mukaani? Tutkielmia ja esseitä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2000: Merkintöjä epistolaariseen päiväkirjaan. Eugénie de Guérin ja muuttuvat yhteisöt – Aisthesis ja Poesis. – Haapala, Arto & Nummi, Jyrki (toim.), *Kirjoituksia esteetikasta ja kirjallisuudesta*. Helsinki: Helsingin yliopisto, taiteiden tutkimuksen laitos.
- 2002: *Karheita kertomuksia. Itseoppineiden omaelämäkertoja 1800-luvun Suomesta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2005: *Kadonnut kangas: retkiä Ida Digertin päiväkirjaan*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- MCNEILL, LAURIE 2004: *Public Designs for a Private Genre: Community and Identity in the Diary*. Columbia: University of British Columbia, Department of English.
- MULTISILTA, JARI & SEPPÄ, ANITA & SUOMINEN, JAAKKO 2007: Uudet teknologiasovellutukset uudenlaisten yhteisöjen perustana – vai toisinpäin? – Multisilta, Jari & Seppä, Anita & Suominen, Jaakko (toim.), *Käyttäjät yhteisöt ja tuotekonseptit – Tutkimuksia ihmiskeskeisestä teknologiasta ja visuaalisuudesta*. Pori: Turun yliopisto, kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos.
- NIEMI-PYNTTÄRI, RISTO 2007: *Verkkoproosa. Tutkimus dialogisesta kirjoittamisesta*. Helsinki: ntaamo.
- NORKOLA, TERO 1995: ”Tavallisten ihmisten päiväkirjat”: merkintöjä kirjallisuuden marginaalissa. – Makkonen, Anna & Ikonen, Teemu (toim.), *Karnevaali ja antiomaa: kirjallisuustieteellisiä tutkielmia*. Helsinki: Helsingin yliopisto.
- 1996: Kirjoituksia sydänten kammioista: henkilökohtaisen päiväkirjan poetikkaa. – Norkola, Tero & Rikkinen, Eila (toim.), *Sivupolkuja: tutkimusretkiä kirjallisuuden rajaseuduille*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- PAASONEN, SUSANNA 2002: *Figures of Fantasy: Women, Cyberdiscourse and the Popular Internet*. Turku: Turun yliopisto.
- 2003: ”Tervetuloa henkilökohtaiselle kotisivulleni!” – *mediumi* [online]. <<http://www.m-cult.net/mediumi>> [23.10.2008]
- 2007: ”Olen sairas ja kieroutunut”. Internetin tunnustukselliset tarinat. – Kujansivu, Heikki & Saarenmaa, Laura (toim.), *Tunnustus ja todistus. Näkökulmia kahteen elämän esittämisen tapaan*. Helsinki: Gaudeamus.
- PALMGREN, ANN-CHARLOTTE 2003: *”Jag tänker inte låtsas att jag är mindre. Jag är bra.” Identitetsarbete i kvinnors dagböcker på Internet*. Åbo: Åbo Akademi, nordisk etnologi.
- PELTONEN, ULLA-MAIJA 2000: Kuolema sisällissodassa 1918 – muistamisen ja unohtamisen kysymyksiä. – Heimo, Anne & Laukkanen, Anu & Ukkonen, Taina (toim.), *Teemanumero: muistelu ja muistitieto. Elore 7(2)* [online]. <http://www.elore.fi/arkisto/2_00/pel200.html> [23.10.2008.]
- PRIOR, ELVIRA 2005: *The Secret World of Women Bloggers: A Feminist Exploration of the Internet Diary Writing Practices of Canadian Women*. Ontario: The School of Canadian Studies, Carleton University.
- SALMI-NIKLANDER, KIRSTI 2004: *Itsekasvatusta ja kapinaa. Tutkimus Karkkilan työläisnuorten kirjoittavasta keskusteluyhteisöstä 1910- ja 1920-luvuilla*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- SARESMA, TUIJA 2007: *Omaelämäkerran rajapinnoilla. Kuolema ja kirjoitus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, nykykulttuurin tutkimuskeskus.
- SYRJÄMAA, TAINA 1999: Arjen muistin ja unohduksen jäljillä. – Syrjämaa, Taina (toim.), *Arjen muisti ja unohdus. Jokapäiväinen elämä historian valossa ja varjossa*. Turku: Turun yliopisto, historian laitos.
- TUOHELA, KIRSI 2000: *Huhtikuun tekstit. Kolmen naisen koettu ja kirjoitettu melankolia 1870–1900*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- UKKONEN, TAINA 2000a: *Menneisyyden tulkinta kertomalla. Muistelupuhe oman historian ja kokemuksestomusten tuottamisprosessina*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- 2000b: Muistitieto tutkimuksen kohteena ja aineistona. – Heimo, Anne & Laukkanen, Anu & Ukkonen, Taina (toim.), *Teemanumero: muistelu ja muistitieto. Elore* 7(2) [online]. <http://cc.joensuu.fi/~loristi/2_00/ukk200.html> [23.10.2008.]
- VATKA, MIIA 2005: *Suomalaisten salatut elämät. Päiväkirjojen ominaispiirteiden tarkastelua*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VILKKO, ANNI 1997: *Omaelämäkerta kohtaamispaikkana. Naisen elämän kerronta ja luenta*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- VUORINEN, KIMMO 2005: *Using weblogs for discussion*. Master's Thesis in Interactive Technology. Tampere: University of Tampere, Department of Computer Sciences.
- WIKIPEDIA/*Jennicam* [online]. <<http://en.wikipedia.org/wiki/JenniCam>> [23.10.2008.]
- YOUTUBE [online]. <<http://www.youtube.com>> [23.10.2008.]
- ÖSTMAN, SARI 2007: *Avaudutaan arjesta. Suomalaisnaisten Internet-elämäjulkaiseminen ja maskuliinisuuden esittämisen keinot*. Kulttuuriperinnön tutkimuksen pro gradu-tutkielma. Pori: Turun yliopisto, kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitos.

FM Sari Östman on digitaalisen kulttuurin jatko-opiskelija Turun yliopiston kulttuurituotannon ja maisemantutkimuksen laitoksella Porissa ja toimii tutkijana Mobile Social Media -hankkeessa.